

Keizersgracht 306
1016 EX Amsterdam
tel: 06-18082464
mail: rthijm@xs4all.nl

Amsterdam, 7 april 2014

Geachte heer van der Net,

Van Buma Stemra ontving ik bijgaande modelbrief met het verzoek die aan u te sturen. Dat doe ik zodat u van de zorgen bij Buma kennis kunt nemen, maar ik zet er graag de nodige kanttekeningen bij.

Als tekstschrijver voor filmmuziek gaat de voorgestelde wijziging van artikel 45D van de Auteurswet mij ook aan het hart. Ik heb waardering voor de inspanningen die Buma doet ter behartiging van de belangen van muzikauteurs en van het auteursrecht in het algemeen. Ik was daarom verbaasd om te lezen dat de voorbeeldbrief voorbij gaat aan het grote belang van een gewijzigd artikel 45D voor Nederlandse filmmakers – waaronder componisten en tekstdichters.

Uiteraard begrijp ik dat het Buma steekt dat een deel van haar incasso ter discussie wordt gesteld met het wegvallen van de uitzonderingspositie voor componisten, tekstdichters en muzikuitgevers bij filmwerken. Het is me echter nooit duidelijk geworden waarom ik als tekstdichter een uitzonderingspositie zou moeten hebben die ik als scenarioschrijver – nota bene de auteur van de hele film – niet heb.

In de brief staat dat het voor componisten heel moeilijk is om zelf een billijke vergoeding te bedingen bij een filmproducent en dat Buma dit veel beter weet uit te onderhandelen.

Ik heb helaas moeten ervaren dat het tegendeel het geval is. Door het binnen Buma verankerde systeem van zogenaamde ‘muzikuitgeverijen’ (die helemaal geen muziek meer uitgeven) word ik bij filmwerken gedwongen om een derde (33%!) van mijn inkomsten af te staan aan mijn filmproducent die zich voor de gelegenheid ‘muzikuitgever’ noemt, zonder daar iets voor te doen.

Hoewel Buma al jaren weet dat op deze wijze stelselmatig misbruik wordt gemaakt van collectieve vergoedingen, doet zij er niets aan. Immers: zij vertegenwoordigt ook diezelfde ‘muzikuitgeverijen’. Dit stoort niet alleen mij als tekstdichter, maar ik weet dat dit ook veel filmcomponisten een doorn in het oog is. Zij zijn immers praktisch helemaal afhankelijk van hun Buma-inkomsten.

De opdrachthonoraria voor filmcomponisten zijn, zeker in internationaal perspectief, uitzonderlijk laag en componisten moeten daar veelal ook de productiekosten van hun muziekwerk uit voldoen. Dit omdat de filmcomponisten toch wel via Buma betaald zouden worden. Het is een scheve situatie die geen recht doet aan het grote belang van goede filmmuziek. Een filmcomponist zou net als een regisseur en scenarioschrijver naast de voorgestelde proportionele vergoeding uit exploitatie, ook een billijke vergoeding op voorhand moeten kunnen krijgen – zoals opgenomen in het nieuwe wetsvoorstel.

Hier zie ik een rol weggelegd voor het Filmfonds, dat richtlijnen hanteert voor de betaling van andere makers, maar niet voor filmcomponisten. Het Filmfonds zou zich de kwetsbare positie van muzikauteurs ter harte moeten nemen, zeker wanneer de bioscoopheffing weg zou vallen ten gunste van een algemene heffing voor Nederlands filmrepertoire.

Overigens geldt ook voor commercieel gecomponeerde filmmuziek dat er met lage opdrachthonoraria gewerkt wordt, soms zelfs met het verplicht delen van de credit als componist of tekstdichter met de opdrachtgever, het betalen van kick-backs etc.

Voor mij als tekstdichter (en filmmaker) is het daarom vooral belangrijk dat de aanspraak op de proportionele vergoeding niet uitgehold zal worden en een dode letter zal blijven.

Daarom is het belangrijk dat het gaat om een deel van de echte inkomsten en niet van de netto inkomsten. Ook zou de proportionele vergoeding niet voor afstand vatbaar mogen zijn (zoals ook voorgesteld voor de billijke vergoeding) en het zou echt alleen de maker als natuurlijk persoon ten goede mogen komen. Met deze toevoegingen zou een nieuwe collectieve regeling voor filmwerken een daadwerkelijke verbetering kunnen zijn ten opzichte van de huidige situatie.

Uiteraard draag ik niet graag al mijn rechten op muziekteksten over aan een filmproducent. Omdat muziek – net als het scenario – een van een filmwerk afzonderlijk te exploiteren werk is, zouden de exploitaties los van het filmwerk ook buiten het vermoeden van overdracht moeten vallen en gewoon via Buma of anderszins afgerekend moeten blijven worden. De onderaan de brief van Buma aangehaalde voorbeelden van ‘15 miljoen mensen’ of ‘alles is liefde’ spreken voor zich: de exploitatie van deze werken buiten de film om horen gewoon de componist en de tekstdichter toe te vallen. En niemand anders. Niet de filmproducent – ook niet als deze zich als ‘muzikuitgever’ heeft vermomd.

Hoogachtend,

Robert Alberdingk Thijm
Tekstdichter (en scenarioschrijver)

Geachte heer/mevrouw,

Ik heb kennis genomen van de voorgestelde wijziging van artikel 45d van de Auteurswet en de daarmee beoogde beëindiging van de uitzonderingspositie voor muzikauteurs van in opdracht gecomponeerde filmmuziek. Ik denk dat dit voor muzikauteurs ingrijpende en nadelige gevolgen zal hebben en hecht er daarom aan u van mijn standpunten op de hoogte te brengen.

Door het wijzigingsvoorstel verlies ik het uitsluitende recht om mijn filmmuziek in dat filmwerk openbaar te maken en te verveelvoudigen. In het voorstel wordt bepaald dat de filmproducent hoogstwaarschijnlijk automatisch mijn rechten verkrijgt, zoals het recht om de film te verhuren, openbaar te maken, er ondertitels bij aan te brengen, de film in de bioscoop te (laten) vertonen en op dvd/Blu-ray uit te brengen, tenzij de filmproducent en ik iets anders overeenkomen. Dat laatste zal natuurlijk niet snel gebeuren. Voor het verkrijgen van mijn rechten moet de producent dan aan mij, als auteur van de filmmuziek, een billijke vergoeding betalen. Tot op heden was het zo dat Buma/Stemra deze rechten voor mij exploiteerde. Maar nu moet ik zeer waarschijnlijk zelf de billijke vergoeding onderhandelen. Maar hoe hoog en hoe billijk deze billijke vergoeding zal zijn, ligt enkel en alleen aan de uitkomst van de onderhandeling die ik als auteur voer met de desbetreffende filmproducent. Te verwachten valt dat Buma/Stemra in die onderhandeling niets meer voor mij kan betekenen. Ik sta er dus alleen voor. En daarmee sta ik er in de onderhandeling met de producent zwakker voor. Ik heb nu juist Buma/Stemra uitgekozen om dat als organisatie voor mij te doen. Ik sta ook zwakker omdat mij hier het verbodsrecht wordt ontnomen. Dat betekent dat ik de controle over het gebruik van mijn muziekwerk in het filmwerk kwijt bent. Het is niet langer aan mij om gebruik toe te staan of te verbieden.

Ook wat betreft de exploitatie in bioscopen kan ik als filmmuzikauteur niet langer rekenen op Buma/Stemra. Ik moet daar zelf de vergoeding voor uitoonderhandelen met de producent. In de huidige situatie incasseert Buma/Stemra deze vergoeding voor mij op basis van een koopovereenkomst met de bioscopen. Het is maar zeer de vraag of ik in staat zal zijn om de werkelijke waarde van deze vorm van exploitatie in de 'billijke vergoeding' verrekend te krijgen.

Het wordt nog erger. Voor het uitzenden door bijvoorbeeld omroepen of aanbieders van video-on-demand-diensten, komt een 'proportioneel billijke vergoeding'. Hierbij gaat het dus om alle vormen van uitzenden of mededeling aan het publiek anders dan bioscoopexploitatie. Weliswaar vind ik hier dan wel Buma/Stemra aan mijn zijde, maar een proportioneel billijke vergoeding zegt, net zoals in het geval bij een billijke vergoeding, niets over de werkelijke hoogte van de uiteindelijke vergoeding, maar gaat uit van een percentage van de inkomsten van de gebruiker. Het is de vraag wat als inkomsten moet worden beschouwd. Netto omzet (na aftrek van kosten) of bruto omzet (zonder aftrek van kosten)? Het nieuwe systeem van proportionaliteit garandeert geenszins dat ik inkomsten krijg uit het werk dat ik heb verricht. Als de omzet tot 0 mag/kan worden gereduceerd, dan heb ik als filmmuzikauteur straks het nakijken. Nu nog is het mogelijk om voor bepaalde licenties een minimumvergoeding te incasseren. Een vergoeding die moet worden betaald ongeacht de omzet. Omdat de proportioneel billijke vergoeding straks afhankelijk van de inkomsten van de exploitant, is dat straks niet helemaal meer mogelijk.

Daarbij komt nog dat de proportioneel billijke vergoeding door Justitie in de toelichting wordt gemaximeerd op 10% van de omzet voor alle makers gezamenlijk. De totale vergoeding zal dus verdeeld moeten worden tussen (in ieder geval) VEVAM, LIRA, NORMA en Buma/Stemra. Voor Buma/Stemra zal dit zeer waarschijnlijk meebrengen dat zij voor mij voor bepaalde vormen van gebruik minder zal kunnen incasseren, uitgaande van het gegeven dat de waarde van alle aandelen gelijk zou moeten zijn. Uiteraard zou dit een sterke financiële adering voor de filmmuzikauteurs zijn.

Het wijzigingsvoorstel zorgt er vervolgens voor dat het recht op een proportioneel billijke vergoeding niet van toepassing is op een filmwerk waarvan de exploitatie als zodanig niet het hoofddoel is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan reclame- en promotiefilmpjes die worden uitgezonden op TV of internet. Daarvoor mag Buma/Stemra namens mij dus niets meer incasseren. Dat gaat mijns inziens alle grenzen te buiten.

Het voorstel tot wijziging van artikel 45d miskent dat een muziekwerk van andere aard is dan de andere werken en rechten die in een filmwerk tot uiting komen. Het werk van een scenarist, regisseur en acteur is met het filmwerk verbonden en alleen daarmee verweven. Bestaand repertoire en speciaal gecomponeerde werken worden in veel gevallen door elkaar wordt gebruikt en de muziek uit films wordt ook vaak hergebruikt in een andere context. Hiervan zijn uiteenlopende voorbeelden te noemen zoals de titelsong 'Alles is liefde' van Bløf voor de film Alles Is Liefde, die wordt hergebruikt in een televisieserie, reclame of een verzamelalbum. Of het speciaal voor de Postbank NV-commercial gecomponeerde '15 Miljoen Mensen' van Fluitsma & Van Tijn, dat eveneens daarna wordt hergebruikt als hitsingle en op verzamelalbums.

Er is geen twijfel over mogelijk dat de muzikauteur die speciaal voor een film, televisieserie of commercial een nummer schrijft, door dit voorstel in een sterk nadeliger positie komt dan de auteur van bestaand repertoire. Gelet op deze omstandigheden, hopen wij dan ook dat het Ministerie in het voorstel de bestaande uitzondering voor muziekwerken zal laten staan en artikel 45d Aw dus niet op alle muziekwerken van toepassing laat zijn.